

Adres artykułu: <https://bip.iaepan.edu.pl/arttykul/uscislenie-i-weryfikacja-chronologii-oraz-periodyzacji-grodow>

Uściślenie i weryfikacja chronologii oraz periodyzacji grodów

- [Trwające](#)
- [Zakończone](#)

Informacje o projekcie

Tytuł projektu: Uściślenie i weryfikacja chronologii oraz periodyzacji grodów tzw. centralnych monarchii pierwszych Piastów (Gniezno, Poznań, Giecz) na podstawie akceleratorowych datowań radiowęglowych

Numer projektu: 11H 13 0216 82

Kierownik projektu: dr hab. Michał Kara

Jednostka prowadząca projekt: Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk

Źródło finansowania projektu: Praca naukowa finansowana w ramach projektu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego po nazwę „Narodowy program rozwoju humanistyki” w latach 2012-2015

Kontakt:

e-mail: michal_kara@iaepan.poznan.pl

telefon (22) 620-28-81 do 86

Wykonawcy:

Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk

Ośrodek Studiów Pradziejowych i Średniowiecznych w Poznaniu

Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie

Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy z siedzibą w Dziekanowicach

Oddział Rezerwat Archeologiczny Gród Piastowski w Gieczu

Charakterystyka

Celem projektu jest wykonanie 326 akceleratorowych datowań radiowęglowych prób archeologicznych z zespołów grodowych w Gnieźnie, Poznaniu i Gieczu. Chodzi o grody tzw. centralne ulokowane w granicach obecnej Wielkopolski środkowej (kolebce państwa Piastów), które cechowała wybitna pozycja społeczna i polityczna w wymienionym państwie, utrwalona m.in. w Kronice Galla Anonima. Wspomniane obiekty należą do reprezentatywnych ośrodków tzw. centralnych dla monarchii wczesnopiastowskiej. Są to jednocześnie najlepiej rozpoznane w zakresie archeologicznym wczesnośredniowieczne obiekty grodowe w Polsce, mimo znacznej powierzchni (około 5-9 ha), a w dwu pierwszych przypadkach również mimo poważnej zabudowy terenu w okresie nowożytnym. Wykonawcy naukowcy projektu to archeolodzy (6 osób), m.in. archeozoolog i archeobotanik, związani z problematyką badawczą wymienionych grodów. Analizy radiowęglowe zostaną wykonane metodą akceleratorową w Poznańskim Laboratorium Radiowęglowym (prof. Tomasz Goslar), która gwarantuje znaczną precyzję pomiaru kalibrowanego wieku radiowęglowego. Przedmiotem badań radiowęglowych będą próby archiwalne, dobrze zachowane i udokumentowane: przede wszystkim kości zwierzęce i poroże, w mniejszym zakresie kości ludzkie z pochówków, kokony jedwabnika oraz makroszczałki botaniczne (ziarniaki zbóż, pestki owoców, węgle drzewne, fragmenty drewna), które pozyskano - podobnie jak materiał archeozoologiczny - z określonych jednostek stratygraficzno-funkcjonalnych. Oceniając znaczenie projektu dla zachowania dziedzictwa i kultury narodowej, należy podkreślić postępującą deprecjację części źródeł, mianowicie bardzo cennych dla badań radiowęglowych makroszczałków botanicznych. W tym przypadku pozyskanie nowych prób wiązałoby się z wszczęciem kosztownych prac wykopaliskowych. Planowane badania mają charakter pionierski nie tylko w Polsce, przynajmniej w proponowanym ujęciu. Z reliktów wyżej wymienionych grodów, w tym z pozostałości monumentalnej architektury preromańskiej (ukończony projekt MNiSW kierowany przez prof. P. Urbańczyka), pochodzą wprawdzie oznaczone radiowęglowo próby archeologiczne, głównie węgle drzewne. Są one jednak niezbyt liczne (zadecydowały o tym ograniczone środki finansowe projektu); z tego też względu nie pozwalają na ustalenia porównywalne z planowanymi. Przeprowadzone prace winny przyczynić się w efekcie finalnym do: 1. Weryfikacji i uściślenia chronologii oraz

periodyzacji wczesnopiastowskich grodów tzw. centralnych w Gnieźnie, Poznaniu i Gieczu (obiektów rozległych i wieloczołowych) wraz z ulokowanymi w ich najbliższym sąsiedztwie osadami tzw. otwartymi i cmentarzami, które tworzyły z grodem określony układ chronologiczno-funkcjonalny. Szczególne nadzieje wiąże się z wyjaśnieniem metryki początków wymienionych grodów, zwłaszcza w kontekście kontrowersyjnej problematyki ich genezy. Chodzi o poglądy upatrujące w badanych grodach bądź obiekty wykreowane przez pierwszych Piastów na użytek ich władzy, bądź upatrujące w nich ponadlokalne, z wyjątkiem Gieczu raczej nieobwarowane miejsca władzy i kultu społeczności z późnej doby tzw. plemiennej, zawłaszczone przez Piastów w drodze podboju lub konsensusu społecznego wspartego perswazją, a następnie przebudowane w gród - znak ich nadrzędnej władzy.

2. Pogłębienia wiedzy o funkcji grodów tzw. centralnych w Gnieźnie, Poznaniu i Gieczu oraz ich wzajemnych relacjach, wynikających z obecności układu wspomnianych grodów w monarchii piastowskiej, o czym informują (aczkolwiek nie zawsze w sposób bezpośredni) źródła pisane z epoki: Kronika polska Galla Anonima, Kronika Czechów Kosmasa, Kronika polska Mistrza Wincentego zw. Kadłubkiem. Również i w tym przypadku wnioski istotnie zależą od ustaleń chronologicznych, zwłaszcza dotyczących początków analizowanych obiektów. Ważne będzie też ustalenie, czy badane grody tzw. centralne rozwijały się w sposób spontaniczny i indywidualny, czy raczej podlegały szerszym, zintegrowanym przemianom strukturalnym, moderowanym odgórnie i dostosowanym do ich funkcji społecznych i politycznych.

3. Weryfikacji i uściślenia chronologii reliktywnej najstarszej architektury monumentalnej (zwłaszcza sakralnej) odkrytej w obrębie grodów w Gnieźnie, Poznaniu i Gieczu.

4. Pogłębienia wiedzy o chronologiczno-przestrzennym zakresie chrystianizacji monarchii pierwszych Piastów na podstawie wyników badań chronologii preromańskiej architektury sakralnej oraz wczesnopiastowskich cmentarzysk szkieletowych wewnątrz- i poza kościelnymi, stwierdzonych w Gnieźnie, Poznaniu i Gieczu. Uzyskane dane winny okazać się przydatne zwłaszcza w studiach nad zróżnicowaniem kultury funeralnej monarchii wczesnopiastowskiej oraz realnym zasięgiem opieki duszpasterskiej kleru skupionego w grodzie tzw. centralnym, wokół funkcjonującego tam kościoła lub katedry.

5. Weryfikacji i uściślenia chronologii oraz periodyzacji elitarnej kultury ludności obszaru centralnej Wielkopolski z przełomu starszych i młodszych faz oraz z faz młodszych wczesnego średniowiecza. Ważna w tym przypadku będzie weryfikacja chronologiczna wybranych materiałów zabytkowych, uznawanych za istotne wskaźniki typologiczno-chronologiczne archeologii.

Metryczka

Opublikował w BIP:	Instytut Archeologii i Etnologii PAN
---------------------------	--------------------------------------

Data opublikowania:	14.05.2020 10:05
Ostatnio zaktualizował:	Instytut Archeologii i Etnologii PAN
Data ostatniej aktualizacji:	14.05.2020 10:05
Liczba wyświetleń:	11